

mgr Paula Konopczyńska

**Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.
„Zasada czynnego udziału strony w postępowaniu
dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym”**

dziedzina nauki: **nauki społeczne**, dyscyplina naukowa: **nauki prawne**

promotor: **dr hab. Mariusz Bogusz, prof. UG** (*Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, Katedra Postępowania Administracyjnego i Sądowoadministracyjnego*)

I.	Opis problemu badawczego i cele badawcze	1
II.	Struktura pracy oraz przegląd poszczególnych rozdziałów	3
III.	Wnioski.....	9

Ad I Opis problemu badawczego i cele badawcze

Niniejsza rozprawa doktorska odnosi się do aktualnego problemu prawnego dotyczącego udziału jednostki w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Wyrażona w art. 10 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 572 – dalej jako **k.p.a.**) zasada czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym jest normą o doniosłym charakterze prawnym, o czym świadczy chociażby fakt włączenia jej przez ustawodawcę do przepisów k.p.a. Zgodnie z jej aktualną treścią organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań (art. 10 § 1 k.p.a.). Wyżej wymienione organy mogą odstąpić od zasady określonej w § 1 tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną. Wówczas to na tych organach ciąży obowiązek utrwalenia w aktach sprawy przyczyn odstąpienia od opisywanej zasady (art. 10 § 2 i § 3 k.p.a.).

Powyższe oznacza, że zasada czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym jest dyrektywą, zgodnie z którą stronie należy zapewnić czynny udział w postępowaniu w taki sposób, aby mogła ona z pełną swobodą korzystać z wiązki przysługujących jej uprawnień. O ile w teorii fakt ten jest niepodważalny, o tyle w praktyce sytuacja często wygląda inaczej. Pomimo, że instytucje prawne przewidziane w treści k.p.a. powinny służyć urzeczywistnieniu opisywanej zasady (której najpełniejsza realizacja następuje właśnie w postępowaniu dowodowym), nierzadko dochodzi do sytuacji, w których strona nie może realizować swoich praw. Niejednokrotnie podmioty zainteresowane określeniem ich sytuacji administracyjnoprawnej pozostają pozbawione realnego wpływu na przebieg postępowania, a w konsekwencji także na treść wydanego rozstrzygnięcia. Strony – często po prostu nieświadome przysługujących im praw – nie są informowane przez organy administracji publicznej o podejmowanych czynnościach oraz o możliwości wzięcia w nich udziału, co w zasadzie uniemożliwia im aktywną partycypację w całym postępowaniu. Ponieważ tego typu sytuacje mają miejsce (co potwierdza konieczność wzruszania niektórych decyzji administracyjnych), działalność administracji publicznej w przeświadczeniu społeczeństwa bywa postrzegana jako wadliwa. Ludzie utwierdzają się w przekonaniu, że człowiek jako podmiot administrowany nie ma żadnego wpływu na przebieg procedur administracyjnych, a przecież art. 10 k.p.a. daje taką możliwość, wyposażając stronę w szereg możliwości procesowych.

W związku z powyższym pojawiła się potrzeba oceny konstrukcji art. 10 k.p.a. i jego dogłębnej analizy na wybranym etapie ogólnego postępowania administracyjnego. Zaznaczyć należy, że w literaturze przedmiotu niejednokrotnie podkreślana jest waga opisywanej zasady i konieczność jej przestrzegania na każdym etapie postępowania, ale żadne z dostępnych źródeł nie wskazywało na taką analizę, która w sposób kompleksowy obrazowałaby wszelkie uprawnienia związane z art. 10 k.p.a. na wybranym etapie postępowania (postępowanie dowodowe). Etap postępowania dowodowego okazał się w tym przypadku szczególnie istotny, albowiem to na tym etapie strona postępowania poprzez swoje działanie (aktywność procesowa) w realny sposób może wpływać na ustalenia organów administracji publicznej oraz na sposób załatwienia sprawy. W konsekwencji to w postępowaniu dowodowym aktywność strony ma największe znaczenie. Zasada ta posiada zatem element stosowania prawa – jej istnienie jest szczególnie ważne dla drugiego etapu procesu stosowania prawa (zgodnie z modelem opracowanym przez J. Wróblewskiego), ponieważ prawidłowo realizowana przyczynia się do ustalenia stanu faktycznego sprawy, co w następstwie umożliwia dokonanie subsumpcji. Szczególna rola opisywanej zasady w postępowaniu dowodowym

w ogólnym postępowaniu administracyjnym wpłynęła na tytuł przedmiotowej pracy oraz pozwoliła dookreślić obszar analizy. Wskazać należy, że z uwagi na obszerny charakter przedmiotu pracy (zakres tytułowej zasady), w pracy postawiono nie jedną, a liczne tezy, koncentrujące się wokół istotnej roli zasady czynnego udziału strony w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Postawienie tych tez nie byłoby możliwe w braku dogłębnej analizy tytułowej zasady w wybranym wycinku postępowania oraz zastosowania właściwych metod badawczych (metoda dogmatyczna i metoda empiryczna).

W konsekwencji powyższego w niniejszej pracy doktorskiej podstawowymi celami badawczymi były:

- 1) ustalenie standardów obowiązujących w polskim oraz międzynarodowym porządku prawnym dla zasady czynnego udziału strony;
- 2) zbadanie charakteru prawnego zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym (analiza jej konstrukcji prawnej);
- 3) ustalenie regulacji procesowych mających zastosowanie w postępowaniu dowodowym i wywodzących się z zasady czynnego udziału strony, w tym ustalenie znaczenia zasady dla postępowania dowodowego;
- 4) określenie uprawnień (głównych i szczegółowych) wynikających z zasady czynnego udziału strony w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym;
- 5) określenie problemów związanych z realizacją tytułowej zasady w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym;
- 6) określenie skutków prawnych naruszeń zasady czynnego udziału strony w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym;
- 7) przedstawienie dokonanych ustaleń oraz wskazanie istniejących potrzeb związanych z opisywaną instytucją przy uwzględnieniu potrzeby ochrony praw jednostki w postępowaniu.

Ad II Struktura pracy oraz przegląd poszczególnych rozdziałów

Tytułowa rozprawa doktorska składa się z wykazu skrótów, wstępu, sześciu rozdziałów, zakończenia oraz bibliografii. Przedstawione rozdziały dzielą się na podrozdziały,

w których wyszczególnione i omówione zostały poszczególne zagadnienia, co sprawia, że struktura pracy jest klarowna i uporządkowana.

Chronologiczny wykaz części pracy i rozdziałów jest następujący:

- 1) Wykaz skrótów;
- 2) Wstęp;
- 3) Zagadnienia wstępne;
- 4) Standardy w zakresie udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym;
- 5) Konstrukcja prawna zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym;
- 6) Adresaci zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym
- 7) Uprawnienia procesowe strony w postępowaniu dowodowym wynikające z zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym;
- 8) Skutki prawne naruszenia zasady czynnego udziału strony w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym;
- 9) Zakończenie;
- 10) Bibliografia.

W rozdziale pierwszym przedstawione zostały zagadnienia wstępne związane z głównym tematem pracy, stanowiące asumpt dla dalszych rozważań. Mając na względzie fakt, że zasada czynnego udziału strony funkcjonuje w przestrzeni proceduralnej, konieczne było wyjaśnienie zasadniczych pojęć. Przede wszystkim wyjaśnione zostało pojęcie postępowania administracyjnego oraz ogólnego postępowania administracyjnego. Punktem wyjściowym dla analizy ogólnego postępowania administracyjnego było postępowanie administracyjne w ogólnym rozumieniu. Jego zdefiniowanie okazało się możliwe przy wykorzystaniu dotychczasowego piśmiennictwa oraz po dokonaniu analizy dominujących koncepcji postępowania oraz aktualnych regulacji prawnych (ujęcie wąskie oraz szerokie). Postępowanie administracyjne w rozumieniu wąskim zostało także połączone z procesem stosowania prawa. Kolejno ustalona została definicja ogólnego postępowania administracyjnego, sprowadzająca je w istocie do procedury prowadzonej przez organy administracji publicznej, regulowanej przepisami k.p.a., dotyczącej sprawy indywidualnej oraz kończącej się wydaniem decyzji administracyjnej kształtującej sytuację administracyjnoprawną jej adresata (chyba, że sprawa zostanie załatwiona milcząco lub w trybie uproszczonym, w którym nie wyłączono stosowania przepisów o milczącym załatwieniu sprawy).

Przedmiotem drugiego rozdziału jest analiza standardów właściwych instytucji zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnych. Standardy te były rozpatrywane na gruncie międzynarodowym (między innymi standardy z Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, jak również inne standardy, w tym ich zbiory, wynikające z prawa międzynarodowego) oraz na gruncie krajowym (standardy wynikające z Konstytucji RP). W toku prac nad tym rozdziałem dokonano szczegółowej analizy uregulowań prawnych celem odnalezienia w nich takich norm, które odnosiłyby się do zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Celem rzetelnego zbadania tej kwestii, sięgnięto po uregulowania międzynarodowe oraz dorobek doktryny, a każda z poszczególnych analiz doprowadziła do konkretnego wniosku (możliwość lub brak możliwości wywiedzenia standardów dla tytułowej zasady z poddawanych analizie regulacji i zbiorów).

Trzeci rozdział niniejszej pracy doktorskiej dotyczy konstrukcji prawnej zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Opracowanie tej konstrukcji wymagało przede wszystkim zrozumienia charakteru tytułowej zasady. W tym celu w rozdziale omówiono pojęcie zasady w prawie, zasad ogólnych k.p.a., dokonano przeglądu literatury dotyczącej zasady czynnego udziału strony oraz analizy elementów jej konstrukcji prawnej (elementy przedmiotowe i podmiotowe), co pozwoliło na zwizualizowanie tej konstrukcji. Ponadto – mając na względzie treść i formę zasady z art. 10 k.p.a. – w rozdziale trzecim uzasadniono także wybór postępowania dowodowego jako obszaru analizy zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym. W toku analizy pojęcia zasad sięgnięto do teorii prawa, a kolejno oparto się na treściach normatywnych k.p.a. Odniesienie pojęcia zasad (w tym zasad wynikających z k.p.a.) do ich rzeczywistej roli w systemie prawa, jak również funkcji w konkretnej gałęzi prawa pozwoliło na rzetelną weryfikację tematu. Dokonana analiza została oparta na dorobku piśmiennictwa, jak i własnych wnioskach, które największy wyraz znalazły przy okazji omawiania konstrukcji prawnej zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Zbadanie i zrekonstruowanie tejże konstrukcji okazało się możliwe dopiero po rozłożeniu treści opisywanej zasady na poszczególne elementy. W ostateczności zobrazowana została dyrektywa, zgodnie z którą organy administracji publicznej zobowiązane są zapewnić stronom czynny udział w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Obowiązek organów jako adresatów bezpośrednich powiązany został z uprawnieniem stron jako adresatów pośrednich (korelacja). Zaznaczono przy tym, że choć strony mogą, to nie muszą skorzystać z opisywanego prawa. W ostateczności dokonane badania i wnioski pozwoliły na wyodrębnienie

czteroelementowej konstrukcji zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Stworzona konstrukcja umożliwiła natomiast zbudowanie dalszej części pracy.

Czwarty rozdział dotyczy adresatów zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym, tj. organu administracji publicznej jako adresata bezpośredniego oraz strony ogólnego postępowania administracyjnego jako adresata pośredniego. W przedmiotowym rozdziale poddano analizie strukturę administracji w celu wyodrębnienia tej grupy organów administracji publicznej, która jest adresatem zasady czynnego udziału strony. W konsekwencji uznano, że będą to wszelkie organy wydające decyzje administracyjne kształtujące sytuacje administracyjnoprawne stron. Z kolei przy definiowaniu pojęcia strony zaaprobowano jej koncepcję obiektywną. Poczynione w przedmiotowym rozdziale ustalenia pozwoliły na analizę uprawnień wywodzonych z zasady z art. 10 k.p.a., przysługujących stronie w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym.

Rozdział piąty stanowi główny element przedmiotowej pracy. To w nim dokonano szczegółowej analizy uprawnień procesowych strony w postępowaniu dowodowym wynikających z zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Dokonana i starannie dobrana typologia (oparta o kryterium treściowe) pozwoliła na wyodrębnienie szeregu uprawnień, a mianowicie: 1) uprawnienia strony do zgłaszania wniosków dowodowych, 2) uprawnienia strony do bycia zawiadomioną o czynnościach postępowania dowodowego oraz do uczestniczenia w przeprowadzeniu dowodu, 3) uprawnienia strony do uzyskania dostępu do akt sprawy, 4) uprawnienia strony do uzyskania informacji na temat niespełnionych lub niewykazanych przesłanek zależnych od strony, 5) uprawnienia strony do wypowiedzenia się co do przeprowadzonych w sprawie dowodów. Każde z analizowanych w piątym rozdziale rozprawy doktorskiej uprawnień zostało połączone z adekwatną normą prawną, konkretyzującą prawo strony do czynnego udziału na etapie postępowania dowodowego. Powyższy zabieg umożliwił zobrazowanie zależności istniejącej pomiędzy uprawnieniami i obowiązkami wywodzonymi pośrednio z treści art. 10 k.p.a. Ponadto wskazano pewne *spectrum* możliwości procesowych przysługujących stronie zgodnie z dyspozycją opisywanej zasady. Analiza regulacji mających zastosowanie na wybranym etapie ogólnego postępowania administracyjnego okazała się możliwa dzięki odniesieniu się do takiej grupy przepisów prawa, które znajdują zastosowanie w postępowaniu dowodowym, a jednocześnie korespondują z zasadą z art. 10 k.p.a. W konsekwencji przepisy te stają się realną konkretyzacją opisywanej zasady (wyposażają stronę w pewien wachlarz możliwości

procesowych oraz kreują po stronie organu administracji publicznej obowiązki). W efekcie powyższego uprawnienie strony do zgłaszania wniosków dowodowych zostało powiązane z art. 78 k.p.a. oraz art. 95 § 1 k.p.a., uprawnienie do bycia zawiadomioną o czynnościach postępowania dowodowego oraz do uczestniczenia w przeprowadzeniu dowodu zostało powiązane z art. 79 k.p.a., art. 90 k.p.a., art. 91 k.p.a., art. 92 k.p.a., art. 94 § 2 k.p.a. i art. 95 k.p.a., uprawnienie do uzyskania dostępu do akt sprawy zostało powiązane z art. 73 k.p.a. oraz art. 74 k.p.a., uprawnienie strony do uzyskania informacji na temat niespełnionych lub niewykazanych przesłanek zależnych od strony zostało powiązane z art. 79a k.p.a., zaś uprawnienie strony do wypowiedzenia się co do przeprowadzonych w sprawie dowodów zostało powiązane z art. 81 k.p.a. oraz art. 95 § 1 k.p.a. Odnalezienie refleksów opisywanej zasady w pozostałych regulacjach k.p.a. pozwoliło na szersze spojrzenie na analizowane zagadnienie. Ostatecznie dokonano nie tylko wnikliwej analizy wybranych norm prawnych, ale także scharakteryzowano pewną grupę uprawnień i obowiązków z tych regulacji wynikających oraz mających realny związek z opisywaną zasadą. Ponadto w ramach przedmiotowego rozdziału omówiono przesłanki uzasadniające wyłączenie uprawnień procesowych strony w postępowaniu dowodowym wynikających z zasady czynnego udziału strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym, a także nakreślono problem uprawnienia strony do złożenia zeznań jako elementu treści zasady czynnego udziału strony w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym oraz problem realizacji zasady czynnego udziału strony w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym w sprawach załatwianych milcząco oraz w trybie uproszczonym (zwracając uwagę na wyłączenie tej zasady).

W rozdziale szóstym dysertacji poddano analizie skutki prawne naruszenia zasady czynnego udziału strony w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Celem dokonania właściwej analizy, w rozdziale tym wyodrębniono skutki naruszenia zasady czynnego udziału strony kwalifikowanego jako naruszenie przepisów postępowania administracyjnego, kolejno skutki naruszenia zasady czynnego udziału strony kwalifikowanego jako podstawa wznowieniowa i skutki naruszenia zasady czynnego udziału strony kwalifikowanego jako rażące naruszenie prawa. W rozdziale szóstym omówiono poszczególne naruszenia (zwykle naruszenia przepisów postępowania, jak i naruszenia o charakterze kwalifikowanym) i łączące się z nimi skutki, przy jednoczesnym uwzględnieniu, że skutki konkretnych naruszeń zależne są zarówno od wagi samego naruszenia, jak i etapu, na którym wychodzi ono na jaw. Ustalono nadto, iż to samo naruszenie zmienia formę w zależności od etapu, w którym zostało wykryte (zmiennosc kwalifikacji naruszeń).

Wskazano, iż skutkiem naruszeń jest szeroko rozumiana wadliwość, powodująca (w przypadku braku możliwości sanowania naruszeń przed wydaniem decyzji) wzruszalność lub nieważność decyzji administracyjnej. Naruszenia omawiane w ramach przedmiotowego rozdziału zostały przedstawione za pomocą przykładowych sytuacji faktycznych. Ostatecznie rażące naruszenie prawa połączono z pominięciem postępowania wyjaśniającego przez organ administracji publicznej (w tym także brakiem przeprowadzenia rozprawy, gdy nakazuje to przepis prawa) lub z rażąco wadliwym prowadzeniem postępowania wyjaśniającego, wykrytym po uzyskaniu przez decyzję waloru ostateczności. Naruszenia kwalifikowane jako podstawa wznowieniowa połączono z sytuacjami, w których dochodzi do pozbawienia strony możliwości udziału w całości lub części postępowania dowodowego (w przypadku części tego postępowania chodzi o udział w czynnościach mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia) bez jej winy, a naruszenie wykrywane jest po uzyskaniu przez decyzję administracyjną waloru ostateczności. Tym samym określono to jako sytuacje, gdy strona nie zostanie poinformowana o istotnych czynnościach postępowania dowodowego, gdy strona bez własnej winy zostanie pozbawiona możliwości aktywnego uczestnictwa w istotnych czynnościach postępowania dowodowego, gdy strona, na żądanie której wszczęto postępowanie nie zostanie poinformowana o zależnych od niej przesłankach, istotnych dla jej sytuacji administracyjnoprawnej oraz gdy strona bez własnej winy nie będzie miała możliwości wypowiedzenia się co do przeprowadzonych dowodów i całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego. Natomiast naruszenia przepisów postępowania wykryte po wydaniu decyzji w pierwszej instancji i przed uzyskaniem przez nią waloru ostateczności, które skutkują uchYLENIEM decyzji i przekazaniem sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji połączono z takimi sytuacjami, gdy w postępowaniu przed organem pierwszej instancji nie zostałyby przeprowadzone postępowanie wyjaśniające w żadnym zakresie albo gdy postępowanie prowadzone przed organem pierwszej instancji byłoby obarczone takimi wadami, które uniemożliwiałyby uznanie sprawy za wyjaśnioną.

Ostatnim rozdziałem niniejszej pracy doktorskiej jest zakończenie, które stanowi podsumowanie wszelkich wcześniejszych rozważań. W rozdziale tym przede wszystkim odniesiono się do wyników analizy, potwierdzających istotny charakter tytułowej zasady i jej doniosłe znaczenie w postępowaniu dowodowym. Stwierdzono, iż praca w pełni zobrazowała zasadę czynnego udziału strony w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym, a także dowiodła, iż zasada ta jest konkretyzowana na etapie postępowania dowodowego za pomocą instytucji procesowych, z których wynikają konkretne prawa dla stron postępowania i obowiązki dla organów administracji publicznej. Samą zasadę oceniono

pozytywnie, zwracając jednak uwagę na problemy dotyczące jej faktycznej realizacji oraz na kłopotliwość związaną z redakcją przepisów ją konkretyzujących. Postawiono również postulaty *de lege ferenda*, kładąc wyraźny nacisk na aktualne potrzeby służące zachowaniu istoty i celu zasady czynnego udziału strony (ochrona praw jednostki w postępowaniu).

Ad III Wnioski

Przeprowadzona w ramach rozprawy doktorskiej analiza pozwoliła na kompleksowe zobrazowanie zasady czynnego udziału strony w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym oraz dowiodła, że zasada ta ma kluczowe znaczenie w postępowaniu dowodowym. Potwierdzono, że ustawodawca przewidział instytucje procesowe konkretyzujące zasadę z art. 10 k.p.a. na etapie postępowania dowodowego w ogólnym postępowaniu administracyjnym oraz wykazano, że naruszenie zasady czynnego udziału strony na tym etapie postępowania jurysdykcyjnego pociąga za sobą mnogie skutki procesowe. Każde z przeanalizowanych w ramach rozprawy doktorskiej uprawnień wywodzących się z art. 10 k.p.a. połączono z konkretną wiązką możliwości procesowych strony, co okazało się równoznaczne z istnieniem możliwości wywierania przez stronę wpływu na proces ustalania stanu faktycznego sprawy, a w następstwie powyższego na treść wydawanego rozstrzygnięcia. W pracy doktorskiej osiągnięto postawione cele badawcze, co znalazło wyraz w jej treści. Zwrócono jednocześnie uwagę na konieczność silnej protekcji praw stron w toku postępowań jurysdykcyjnych (w szczególności w postępowaniu dowodowym), co nie tylko podniosłoby standard tych postępowań, ale także mogłoby wpłynąć na większą trwałość wydawanych przez organy administracji publicznej decyzji administracyjnych. Zaprezentowana w rozprawie doktorskiej analiza jednocześnie dowiodła, że pomimo wartości tytułowej zasady, jej rzeczywista realizacja bywa utrudniona (brak wprowadzenia w procedurze administracyjnej zmian zgodnych z duchem czasu i z realnymi problemami proceduralnymi). Mając na względzie powyższe, rozprawa doktorska zwieńczona została syntetycznym wymienieniem wspomnianych i postawionych w pracy postulatów *de lege ferenda* (rekomendacja w zakresie zmian konkretnych przepisów konkretyzujących tytułową zasadę w postępowaniu dowodowym w ogólnym postępowaniu administracyjnym oraz w zakresie zwiększenia aktywności osób zajmujących stanowiska w organach administracji publicznej).